

nan, hade många, och jag säger det öppet, bland dem äfven jag, ansett att, om en jernväg skulle byggas, var det alldeles väl motiveradt att börja med den från Riihimäki till Lahtis. I ständernas underdåniga svar på Hans Majestäts nådiga proposition i detta afseende finnes intet bestämdt yttrande derom, huruvida Tavastehus–Tammerfors- eller Riihimäki–Lahtisbanan först skulle byggas, men man känner visserligen att vid ärendets behandling i stånden flera stånd hade yttrat sig för det förra alternativet, också voro anslagen i ständernas underdåniga svar upptagna i den ordning, att anslaget för Tammerforsbanan främst skulle utgå, och för Riihimäki–Lahtisbanan dernäst, hvilken ordning också fanns i den nådiga propositionen i ämnet. Då likväl meningarne i detta afseende voro delade och frågan kom till Hans Majestät, tror jag att man af de förnyade förfrågningar, hvilka Hans Majestät lät hos kejsarl. senaten i det afseendet göra, kan sluta dertill att Hans Majestät med den – jag har redan i dag haft tillfälle åberopa det – stora ömhet Hans Majestät visat för vårt lands bästa, och med den stora konsideration Hans Majestät alltid egnat ständernas beslut, hvarom så många prof också under närvarande landtdag vitna, att, säger jag, Hans Majestät kanske också i denna osäkerhet angående ständernas mening funnit ett skäl att icke hasta med någotdera arbetet, utan innehöll Hans Majestäts kejsarl. senaten i detta afseende meddelade befallning, att frågan ytterligare skulle till landets nu församlade ständer hänskjutas sålunda, att en berättelse i ämnet skulle till ständerna afgifvas, hvilken berättelse också till åtlydnad af Hans Majestäts befallning blifvit ständerna meddelad. Således var orsaken, hvarföre arbetet icke kunde företagas, den, att, då inga medel kunde påräknas af de anslag ständerna till arbetets företagande anslagit, Hans Majestät icke ansåg det lämpligt att påbörja detsamma. Jag hade väl en par anmärkning ännu att göra, men som jag skulle nödgas öfvergå till de enskilda punkterna, om jag fortsatte mitt andragande, är det väl rättast att uppskjuta dem tills hvar punkt för sig kommer att af ridderskapet och adeln diskuteras.

83 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 24.V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr Snellman: Det är visserligen högts ogerna jag gör en anmärkning vid detta betänkande, men jag anser mig likväl böra fästa uppmärksamheten derpå, att en skatt på tobak här kallas bevillning, ty jag skulle tro att detta icke är fullkomligt riktigt. Är det fråga om att denna skatt skall påläggas varans konsumenter genom en förhöjd tull, så är det enligt våra gällande lagar en sak, hvaröfver det tillkommer Hans Majestät ensam att bestämma. Är det åter fråga om en accis på tobaksproduktionen inom landet, så är frågan visserligen beroende af ständernas bifall, huruvida ständerna vilja åtaga sig en sådan skatt, men det är då en konsumtionsskatt och icke en bevillning. En bevillning är, enligt min föreställning och enligt min öfvertygelse, en skatt, som alla eller en större del af landets innevånare förbinda sig att betala, men en accis på en vara, en konsumtionsskatt är en skatt, som ingen menniska förbinder sig att erlägga; det står en hvar fritt att erlägga den eller ej, när varan i fråga icke är någon nödvändighetsartikel. Så är en accis på salt eller jern ovilkorligen en skatt, som en hvar af landets innevånare mer eller mindre måste erlägga, men då det är

fråga om accis på sådana varor som tobak och spelkort, så beror det på hvar och en, huruvida han vill erlægga den eller ej, och bevilningen deraf sker således icke hos ständerna, utan efteråt vid hvars och ens beviljande. Det måste förutsättas att statens behof efter hand skola tilltaga, och i händelse ständerna nu begagna hvarje utväg, som kan uppfinnas för skattens ökande, och besluta att använda dessa skatter för bestämda ändamål, andra än de allmänna statsbehofven, så måste förr eller senare en förlägenhet uppstå, då ökade inkomster nödvändigt för statsbehofven påkallas. Redan förut har en accis varit lagd t. ex. på spelkort, och ständerna hafva lagt en accis till och beslutat att med dessa medel folkskoleväsendet skulle underhållas, visserligen ett mycket lofligt ändamål, men att dermed också skulle uppbyggas en mängd fyrbåkar, kanske åtskilliga af nödvändigheten påkallade, andra visst icke. Denna senare åtgärd kommer att påkalla ökade statsutgifter för fyrbåkarnes underhåll, betjeningens aflöning o. s. v., och dessa äro icke ringa utgifter medan åter just accisen på spelkort, som förut tillfallit statsverket för fyllandet af dess allmänna behof, kommer att nedgå såsom erfarenheten visat. I landet har nemligen funnits blott två fabriker för tillverkning af spelkort; den ena i Helsingfors är såvidt jag känner fullkomligt ruinerad, och den andra i Åbo är ganska ringa, i följd hvaraf landet mer och mer för hvarje dag förses med spelkort från Ryskland.

Hvad sedan särskildt en sådan skatt på tobaken beträffar, så har det sina stora svårigheter. Ståndet kan vara öfvertygad att ett och annat öga redan förut kunna vara med begärlighet fästadt på detta ämne, men det har sina stora svårigheter, emedan enligt hans Majestäts nådiga begifvande tobak egentligen är den enda ryska produkt, som betalar tull vid införsel till Finland; och skulle man höja tullen på utländsk tobak som importeras, så borde också tullen på den ryska varan höjas. Men fråga är, huruvida det låter sig göra, liksom det äfven är en fråga, huruvida en för hög tull är önskelig på en vara, som öfver landgränsen införes, med afseende å dess insmuggling, som derigenom skulle få ett alltför högt premium, och hvilken man redan under närvarande förhållanden icke kan hindra. Samma verkan skulle också accis på tobak hafva. Jag vågar också uttrycka den förhoppning, att, om ett så stort anslag af bränvinsmedlen skulle inflyta, som utskottet föreslagit, och i den ordning ridderskapet och adlen nyss beviljat, det verkliga icke skulle blifva svårt att kunna redan i nära framtid börja arbetet på jernvägen åtminstone i båda ändarne af densamma, nemligen å ena sidan stycket Wiborgs-S:t Petersburg och Riihimäki-Lahtis å den andra, hvilka stycken äfven hvardera för sig kunde tidigare trafikerats, och efter hand tillbyggas. Så snart förhoppning finnes om årliga anslag, kommer det icke att möta några svårigheter, ifall Hans Majestät dertill bifaller, att på några år få penningar i förskott, för att genast vidtaga arbetet, och jag hoppas att i sådant fall en skatt sådan som denna icke skall blifva nödig. Likväl kan det icke vara ur vägen att en sådan skatt af ständerna beviljas att eventuellt upptagas, och jag kan endast vara högst tacksam därför, icke blott å egna vägnar utan äfven å andras, som efter mig skola träda i mitt ställe; men i sådan händelse vågar jag föreslå att höglofliga ridderskapet och adeln ville ändra ordet beviljning och säga att, i händelse af behof, en sådan skatt finge upptagas.

Herr Snellman: Jag har begärt ordet för att upprepa hvad jag redan haft äran anföra, men som tyckes hafva blifvit missförstådt, nemligen att jag ingalunda anmärkt emot tull eller accis på tobak i den mening,

att icke utskottes betänkande här vore fullkomligt på sin plats och att det icke vore högst önskligt att det sådant det är skulle af ridderskapet och adeln antagas, ty hvad som är svårt här i verlden, är derföre icke omöjligt. Om också svårigheter i ett eller annat afseende skulle möta uti att höja tullen eller lägga accis på tobak, så hör det icke till omöjligheterna att åstadkomma det. Det är en välvilja och frikostighet från ständernas sida att för möjliga eventualiteter lägga denna utväg i styrelsens händer, och jag önskar således på det högsta att betänkan-

10 bevillning angår så anser jag att det innebär icke blott en principfråga och det vore mycket lätt att tillbakavisa anmärkningarne för de motsatta åsikter, som blifvit yttrade, t. ex. att vi icke skulle känna till andra skatter än ordinarie skatter och bevillningar. Ingen torde kalla tullen bevillning och icke heller skatten på jernverken, lika litet som många andra skatter, som till statsverket ingå, så att sådana anföranden i sjelfva verket icke hafva någon grund för sig. Det kan för öfrigt vara likgiltigt och jag hemställer ödmjukast, men yrkar icke att ändring häri må ske.

20 *Herr Snellman:* Äfvenså jag. Det vore icke på något vis öfverensstämmande med betänkandets anda och art i öfrigt att ständerna skulle antaga första alternativet och således ikläda sig proprie borgen med det uttryckliga förbehåll att aldrig behöfva betala.

84 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 24.V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

30 *Herr Snellman:* Jag tager mig friheten uppträda, ehuru jag icke ansetts vara närvarande; det fågnar mig att så obemärkt jag varit få höra det påstås och kunna svara derpå genom att nu uppträda. Jag bekänner det att också jag icke kan vara så artig mot ståndets enskilda besvärsutskott, som jag gerna önskade; jag skall likväl bjuda till att undvika all positiv oartighet, men undgå att klandra kan jag icke. Jag måste säga att jag väntat mig mera; det var väl förklarligt, att den ärade motionären icke för ögonblicket här skulle kunna uppgifva något fullständigare de grunder, hvarpå han stödt motionen, men jag förmodade att han lättare skulle haft tillfälle att för utskottet göra dem kända och sålunda bidragit till ett mera välgrundadt utlåtande från utskottets

40 sida och också, då en sådan fråga kom till utskottet, hade den förtjenat ett mognare betänkande, eller också hade utskottet bort, om dess åsigt icke öfverensstämde med petitionärens, utan vidare afstyrka petitionen. Der förekommer för det första i betänkandet att grundskatten kallas en skatt på produktionen. Jag har varit i tillfälle att erfara att åsigheterna äro mycket delade om hvad skatter äro till sin natur. Jag kunde väl säga det att statsekonomerne verkligen hade att göra nya upptäckter, om de vore närvarande vid diskussionerna här, för att inhemta hvad man tänker om skatter, men huru man skall anse grundröntan såsom en skatt på produktionen kan jag icke förstå,

50 emedan det i detta fall är så lätt att urskilja dessa skatter från hvarandra. Grundskatten är ett oföränderligt arrende på jorden; den trycker visserligen på produktionen genom den arrendeavgift som betalas, den trycker på samma vis på produktionen som ett af jordbrukaren upplånadt kapital trycker på produktionen, d. v. s. han har icke så mycket i behåll, som då han arbetar med egna penningar,